

A

Due ragazzi slovacchi

Anna è una ragazza slovacca. Peter è un ragazzo slovacco.

Anna e Peter **sono** due ragazzi slovacchi.

Anna è la sorella di Peter, Peter è il fratello di Anna.

Anna e Peter **sono** fratelli.

Peter è uno studente di lingue straniere: è bravo in italiano, russo, inglese e tedesco. Com'è Peter? Peter è un ragazzo simpatico, è sempre molto disponibile. È anche molto intelligente.

E com'è Anna? Anna è una bella ragazza. Anche lei è una studentessa, ma non studia le lingue: è brava in matematica, è una studentessa di economia. È molto diligente e anche un pochino testarda.

Come **sono** i fratelli Novákoví? I fratelli Novákoví **sono** molto gentili e disponibili.

Dove **sono** i due giovani? **Sono** a casa, in Slovacchia? No, non **sono** in Slovacchia, adesso **sono** in Italia.

VOCABOLI

a	v, do	lei	ona
adesso	teraz	la lingua	jazyk, reč
anche	tiež, aj	la matematica	matematika
bello, -a	pekný, -á, krásny, -a	molto	veľmi, veľa
bravo, -a	šikovný, -á,	non	ne- (<i>zápor pri slovese</i>)
la casa; a casa	dom; <i>domov, doma</i>	un pochino, un po'	trocha, troška
come	ako, aký, -á	il ragazzo	chlapec
di	z, než, predl. s 2. pádom	la ragazza	dievča
diligente	usilovný, -á	russo, -a	ruský, -á
disponibile	ochotný, -á	sempre	stále, vždy
due	dva, dvaja, dve	simpatico, -a	sympatický, -á
l'economia	ekonómia	Slovacchia	Slovensko
essere* LIB	byť, jestvovať	slovacco, -a	slovenský
il fratello	brat	lo slovacco	slovenčina, Slovák
gentile	milý, -á, láskavý, -á	la sorella	sestra
giovane	mladý, -á	straniero, -a	cudzí, cudzia
il giovane	mladý (<i>podst.m.</i>)	lo straniero	cudzinec
la giovane	mladá (<i>podst.m.</i>)	la straniera	cudzinka
il, la, i, le, gli	určité členy	lo studente	študent
in	v, do	la studentessa	študentka
inglese	anglický, -á	studiare	študovať, učiť sa
intelligente	inteligentný, -á	tedesco, -a	nemecký, -á
Italia	Taliansko	testardo, -a	tvrdohlavý, -á
italiano, -a	taliansky, -a	un, una, uno	neurčité členy
		un, una, uno	jeden, jedna

è, sono - **essere** je, som/sú (v tomto článku vždy vo význame **sú**)
 studia - **studiare** študuje, učí sa

IMPARATE

Com'è Peter?	<i>Aký je Peter?</i>
Com'è Anna?	<i>Aká je Anna?</i>
È bravo in lingue.	<i>Je dobrý (šikovný) na jazyky.</i>
È brava in matematica.	<i>Je dobrá (šikovná) na matematiku.</i>

Porovnajte:

krajina		národnosť, jazyk		prídavné meno/príslovka	
Slovacchia	Slovensko	lo slovacco	Slovák, slovenčina	slovacco, -a	slovenský,-á/ po slovensky
Italia	Taliano	l'italiano	Talian, taliančina	italiano,-a	taliensky,-a/ po taliansky
Francia	Francúzsko	il francese	Francúz, francúzština	francese	francúzsky,-a/ po francúzsky
Germania	Nemecko	il tedesco	Nemec, nemčina	tedesco,-a	nemecký,-á/ po nemecky
Russia	Rusko	il russo	Rus, ruština	russo,-a	ruský,-á/po rusky
Inghilterra	Anglicko	l'inglese	Angličan, angličtina	inglese	anglický,-á/ po anglicky
Austria	Rakúsko	l'austriaco	Rakúšan	austriaco, -a	rakúsky,-a
Ungheria	Maďarsko	l'ungherese	Maďar, maďarčina	ungherese	maďarský,-á/ po maďarsky

GRAMMATICA**POSTATNÉ MENÁ A PRÍDAVNÉ MENÁ – ROD A ČÍSLO**

V taliančine sú **dva rody**: mužský a ženský (rody sa nemusia zhodovať s rodmi v slovenčine) a **dve čísla**: jednotné (singulár) a množné (plurál).

V taliančine **nie je skloňovanie**: pády a vzťahy sa vyjadrujú pomocou predložiek (*pozri: predložky L5B*).

Rod a číslo podstatných a prídavných mien určujeme v taliančine vo väčšine prípadov podľa **koncoviek**:

jednotné číslo

- **o** (mužský rod)
- **a** (ženský rod)
- **e** (mužský alebo ženský rod)

množné číslo

- **i** (mužský rod)
- **e** (ženský rod)
- **i** (mužský alebo ženský rod)

Ak rod podstatného mena nie je priamo z koncovky úplne jasný (pri slovách s koncovkou **-e**), treba sa ho naučiť.

V tvorení rodu a množného čísla existujú aj výnimky, tie budú postupne preberané v nasledujúcich lekciami.

Prídavné mená v závislosti od koncovky delíme na dvojvýchodné a jednovýchodné:

a) **dvojvýchodné** sa odlišujú v mužskom a ženskom rode, a v oboch číslach:

bello	pekný	belli	pekní
bella	pekná	belle	pekné

b) **jednovýchodné** sú v jednotnom čísle **rovnaké** v mužskom aj ženskom rode, a aj v množnom čísle majú rovnakú formu pre oba rody:

grande	velký	grandi	velkí
	velká		velké

Rod prídavného mena teda rozlíšime podľa rodu podstatného mena:

ragazzo	felice	šťastný chlapec	ragazzi	felici	šťastní chlapci
donna		šťastná žena	donne		šťastné ženy

POSTAVENIE PRÍDAVNÉHO MENA

Prídavné meno stojí najčastejšie **za** podstatným menom.

Pred podstatným menom zvyknú stáť tie prídavné mená, ktoré vyjadrujú stálu vlastnosť alebo subjektívne hodnotenie; o postavení prídavného mena teda môže rozhodovať význam, ktorý prídavnému menu pripisujeme, a či ho chceme zdôrazniť:

Barga è una cittadina	toscana.	Barga è una	bella	cittadina.
	medievale.		ricca	
	verde.		splendida	

Barga je toskánske/stredoveké/zelené mestečko.

Barga je pekné/bohaté/nádherné mestečko.

URČITÝ A NEURČITÝ ČLEN

Členy sa používajú s podstatnými menami a menia sa podobne ako podstatné mená s rodom a číslom.

Určité členy

	<i>singulár</i>			<i>plurál</i>	
	il	ragazzo <i>chlapec</i>	▶	i	ragazzi <i>chlapci</i>
mužský rod	lo	zio* <i>ujo</i>	▶	gli	zii* <i>ujovia</i>
	l'	er <u>o</u> e* <i>hrdina</i>	▶	gli	er <u>o</u> i* <i>hrdinovia</i>
<hr/>					
ženský rod	la	ragazza <i>dievča</i>	▶	le	ragazze <i>dievčatá</i>
	l'	amica* <i>priateľka</i>	▶	le	amiche* <i>priateľky</i>

Určité členy do slovenčiny neprekladáme.

Používajú sa pred podstatnými menami, ktoré sú bližšie známe, o ktorých sa už hovorilo.

Mená osôb a miest (až na málo výnimiek, napr. La Spezia) **sú vždy bez člena.**

V nárečiach je veľmi rozšírené používanie členov pred krstným menom:

la Maria, **la** Claudia, **il** Roberto, **il** Mauro → **ale správne má byť:** Maria, Claudia, Roberto, Mauro

Neurčité členy

	<i>(jeden, nejaký)</i>	<i>singulár</i>		<i>(di+i)</i>	<i>plurál</i>	<i>(nejakí)</i>
	<i>chlapec</i>	un	ragazzo	▶	dei	ragazzi <i>chlapci</i>
mužský rod	<i>(jeden, nejaký)</i>	uno	zio* <i>ujo</i>	▶	(di+gli)	<i>(nejakí)</i> <i>ujovia</i>
	<i>(jeden, nejaký)</i>	un	er <u>o</u> e* <i>hrdina</i>	▶	(di+gli)	<i>(nejakí)</i> <i>hrdinovia</i>
<hr/>						
ženský rod	<i>(jedno, nejaké)</i>	una	ragazza	▶	(di+le)	ragazze <i>(nejaké)</i> <i>dievčatá</i>
	<i>(jedna, nejaká)</i>	un'	amica* <i>priateľka</i>	▶	(di+le)	amiche* <i>(nejaké)</i> <i>priateľky</i>

* **použitie týchto určitých a neurčitých členov je bližšie vysvetlené v L2A**

Neurčité členy zväčša do slovenčiny neprekladáme, alebo ich prekladáme ako „jeden, nejaký“.

Označujú vec alebo osobu bližšie neurčenú, neznámu, o ktorej doteraz nebola reč, alebo keď chceme vyjadriť nejakú vlastnosť.

V spojení **so slovesom ESSERE (byť)** neurčitý člen najčastejšie prekladáme výrazom **je to**:

È **una** brava studentessa. **Je to** šikovná študentka.

È **una** casa molto grande. **Je to** veľmi veľký dom.

Správne použitie určitého alebo neurčitého (alebo žiadneho) člena je otázkou citu. V jednotlivých lekciách budú uvádzané niektoré špecifiká, ktoré sa treba naučiť (napr. používanie člena s privlastňovacími zámenami, **L4A**), všeobecné použitie sa však naučíte postupom času, počas štúdia.

Ak už viete po anglicky, alebo poznáte niektorý románsky jazyk, máte výhodu: použitie člena v jednotlivých jazykoch sa od seba veľmi neodlišuje.

URČITÝ ČLEN IL, LA/ I, LE + POSTATNÉ MENO A PRÍDAVNÉ MENO

Podstatné a prídavné mená mužského rodu, končiace na -o

il	ragazz o	è	slovacc o	▶	i	ragazz i	sono	slovacch i
	mulin o		piccol o			mulin i		piccol i

(ten, tento) chlapec je Slovák

(ten, tento) mlyn je malý

(tí, títo) chlapci sú Slováci

(tie, tieto) mlyny sú malé

Podstatné a prídavné mená ženského rodu, končiace na -a

la	ragazz a	è	italian a	▶	le	ragazz e	sono	italian e
	camer a		bell a			camer e		bell e

(to, toto) dievča je Talianka

(tá, táto) izba je pekná

(tie, tieto) dievčatá sú Talianky

(tie, tieto) izby sú pekné

Podstatné a prídavné mená končiace na -e

la	stazion e	è	vuot a	▶	le	stazion i	sono	vuot e
			grand e					grand i

(tá, táto) stanica je prázdna/veľká

(tie, tieto) stanice sú prázdne/veľké

il	dottor e	è	simpatic o	▶	i	dottor i	sono	simpatic i
			gentil e					gentil i

(ten, tento) doktor je sympatický/milý

(tí, títo) doktori sú sympatickí/milí

TVORENIE OTÁZKY

Otázka sa v taliančine tvorí:

a) **intonáciou** – rozlíšte:

Sono degli stranieri. *Sú to cudzinci.* *konštatovanie*

Sono degli stranieri? *Sú to cudzinci?* *otázka*

b) pomocou **opytovacích zámen**:

Come si chiama Lei? *Ako sa voláte Vy?*

Najdôležitejšie **opytovacie zámená**:

chi – **che cosa** – **che/quale** – **quanto** – **quando** – **da quando** – **dove** – **perché**

kto – **čo** – **aký, aká/ktorý, ktorá** – **koľko** – **kedy** – **odkedy** – **kde** – **prečo**

Slovosled sa v otázke nemení.

TVORENIE ZÁPORU

Zápor sa v taliančine tvorí:

a) časticou **no** (= **nie**) – keď negujeme vetu, zápor stojí samostatne

b) záporovou časticou **non** (= predpona **ne-**) – keď negujeme sloveso

Non parlo italiano. *Nehovorím po taliansky.*

No, non abito a Bratislava. *Nie, nebyvam v Bratislave.*

No, non sono italiano/a. *Nie, nie som Talian/ka.*

È un ragazzo slovacco? *Je to slovenský chlapec?*

No, non è un ragazzo slovacco, è un ragazzo italiano.

Nie, nie je to slovenský chlapec, je to taliansky chlapec.

ESERCIZI

1A.1. K podstatným menám správne priradte neurčitý člen un alebo una.

Vzor: lingua → una lingua; fratello → un fratello

1. sorella 2. dottore 3. studentessa 4. cittadina 5. casa 6. ragazzo 7. lingua 8. mulino
9. stazione 10. ragazza 11. fratello 12. donna 13. camera

1A.2. Podstatné meno spolu s neurčitým členom z cvičenia 1A.1 dajte do množného čísla.

Vzor: una lingua → delle lingue; un fratello → dei fratelli

1A.3. K podstatným menám správne priradíte určitý člen *il* alebo *la*.

Vzor: *lingua* → *la lingua*; *fratello* → *il fratello*

1. casa 2. lingua 3. studentessa 4. camera 5. sorella 6. ragazzo 7. mulino 8. fratello
9. ragazza 10. donna 11. dottore 12. stazione 13. cittadina

1A.4. Podstatné meno spolu s určitým členom z cvičenia 1A.3 dajte do množného čísla.

Vzor: *la lingua* → *le lingue*; *il fratello* → *i fratelli*

1A.5. Dajte do jednotného čísla určitý člen, podstatné meno a sloveso ESSERE.

Vzor: *Le camere sono vuote.* → *La camera è vuota.*

1. Le camere sono vuote. 2. I dottori sono gentili. 3. Le ragazze sono italiane. 4. Le studentesse sono brave. 5. I ragazzi sono slovacchi. 6. Le stazioni sono piccole. 7. Le case sono grandi. 8. I mulini sono medievali. 9. Le ragazze sono felici. 10. I fratelli sono simpatici. 11. Le donne sono diligenti. 12. Le lingue straniere sono belle. 13. I ragazzi sono intelligenti. 14. Le cittadine sono splendide. 15. Le sorelle sono testarde.

1A.6. Vety z cvičenia 1A.5 formulujte ako otázku a odpovedajte na ňu záporne.

Vzor: *Le camere sono vuote.* → *Le camere sono vuote? No, le camere non sono vuote.*

1A.7. Pýtajte sa na podstatné mená z cvičenia 1A.5 a odpovedajte kladne.

Vzor: *Le camere sono vuote.* → *Come sono le camere? Sono vuote? Sì, le camere sono vuote.*

1A.8. Odpovede na vety z cvičenia 1A.5 formulujte ako otázku a odpovedajte na tieto otázky záporne.

Vzor: *La camera è vuota.* → *La camera è vuota? No, la camera non è vuota.*

1A.9. Pýtajte sa na podstatné mená z odpovedí na cvičenie 1A.5 a odpovedajte kladne.

Vzor: *La camera è vuota.* → *Com'è la camera? È vuota? Sì, la camera è vuota.*

B In treno per Lucca

Anna e Peter **sono** insieme sul treno per Lucca.

Signora: Buongiorno, scusate, questi due posti **sono** liberi?

Peter: Buongiorno signora, sì, questo posto vicino al finestrino **è** libero, e anche questo qua **è** libero.

Signora: Benissimo, noi **siamo** in due. Isabelle, vieni! Ci **sono** due posti liberi.

Signora: Scusate, ma voi non **siete** italiani, vero?

Peter: No, non **siamo** italiani, **siamo** stranieri. Io e mia sorella **siamo** slovacchi, **siamo** di Bratislava.

Signora: Di Bratislava, davvero? Bratislava **è** una città molto bella!

Peter: Grazie, Lei **è** molto gentile. Questa signorina **è** sua figlia?

Signora: No, non **è** mia figlia. Io **sono** una magistra e Isabelle **è** una scolara francese, **è** di Parigi. **È** in Italia per uno scambio scolastico. E voi, perché **siete** in Italia? **Siete** in vacanza?

Peter: No, **siamo** in Italia per lavoro e Anna anche per studiare la lingua italiana.

Signora: **È** la prima volta che **siete** in Italia?

Anna: Io sì, **è** la prima volta che **sono** in Italia. Non parlo ancora bene italiano.